

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра музики

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Музична культура
(вибіркова)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Мова навчання українська

**Розробник: Лісовий Вадим Анатолійович, завідувач кафедри музики,
кандидат педагогічних наук, доцент**

Профайл викладача (-ів)

<http://www.music.chnu.edu.ua/?page=ua/030staff/03piano/10lisovyy>

Контактний тел. +380501910675 (Viber, Telegram)

E-mail: v.lisoviy@chnu.edu.ua

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю
(п'ятниця з 14:00 до 16:00).

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю
на платформі Google-meet

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Музика – один із найпотужніших культурних феноменів людства, який має тривалу, багату історію. Усвідомлення мистецьких процесів, які відбуваються у музичній царині, глибоке знання системи музичних стилів і жанрів, ознайомлення із багатою спадщиною вітчизняних і зарубіжних композиторів-класиків є необхідними складовими в професійній діяльності сучасних фахівців гуманітарних галузей.

Структура дисципліни передбачає ознайомлення з історичним розвитком музики як виду мистецтва; розгляд творчості найбільш яскравих представників різноманітних композиторських та виконавських шкіл; формування уявлень про систему музичних стилів і жанрів; уміння оперувати основними термінами та поняттями, які використовуються у галузі музикознавства; розширення мистецького світогляду і засвоєння основних елементів музичної грамотності.

2. Мета навчальної дисципліни: набуття музично-історичних, культурологічних знань з розвитку музичного мистецтва, умінь педагогічної інтерпретації цих знань в професійній діяльності у галузях освіти та культури.

3. Завдання:

- формування мистецького світогляду;
- підвищення рівня музичної ерудиції;
- виховання естетичного смаку та відчуття стилю;
- вироблення професійного ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, творчого доробку та діяльності певного композитора чи виконавця в контексті історико-культурологічного підходу;
- формування умінь об'єктивної оцінки мистецьких явищ минулого та сучасності.

4. Результати навчання.

У процесі вивчення курсу студенти повинні **знати**:

- основні закономірності формування й розвитку зарубіжної музичної культури та їх зв'язок із суспільно-історичними умовами;
- естетичні погляди представників різних композиторських шкіл;
- основні стилістичні риси національних композиторських шкіл.

На підставі вивченого матеріалу студенти повинні **вміти**:

- визначити основні риси того чи іншого музичного стилю, художнього напрямку, композиторської школи та їх проявів у конкретному музичному творі;
- визначити основні риси стилю даного композитора у контексті стильових засад певної епохи, художнього напрямку;
- дати історичну довідку стосовно певної художньої події чи мистецького явища;
- охарактеризувати творчість композитора (розкрити коло тем, образів, жанрів, виявити найтипівіші музичні засоби, використані для втілення образного змісту його творів);
- виявити знання музичної літератури (відтворювати голосом чи за допомогою інструмента основні теми твору);
- застосовувати набуті знання та вміння у власній педагогічній діяльності.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Музична культура												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	3	90	2	15	-	15	-	60	-	Залік
Заочна	2	3	3	90	2	8	-	-	-	82	-	Залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Змістовий модуль 1. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.														
Тема 1. Музичне мистецтво докласичного періоду.	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 2. Музична культура Німеччини кінця XVII – початку XVIII ст. (Й.С.Бах, Г.Ф.Гендель).	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 3. Епоха Просвіти. Віденська класична школа (Й.Гайдн, В.А.Моцарт, Л.Бетховен).	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 4. Романтизм як провідний мистецький напрям у музичній культурі XIX століття.	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 5. Становлення національних композиторських шкіл в європейській музиці XIX ст. (Ф.Шопен, Ф.Ліст, Б.Сметана, А.Дворжак)	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 6. Оперне мистецтво XIX ст. (Ж.Бізе, Дж.Верді, Ш.Гуно, Р.Вагнер)	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	-	4,5	
Тема 7. Найважливіші мистецькі явища кінця XIX – початку XX ст.	5	1	-	-	-	4	5	-	-	-	-	-	5	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 8. Огляд європейського музичного мистецтва першої половини ХХ ст. (музичний імпресіонізм, експресіонізм, Нововіденська школа).	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	4,5
Тема 9. Огляд музичного мистецтва другої половини ХХ ст. Основні напрямки джазової та естрадної музики.	5	-	1	-	-	4	5	0,5	-	-	-	4,5
Разом за змістовим модулем 1	45	8	8	-	-	29	45	4	-	-	-	41
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.												
Тема 1. Прадавня культура на теренах України: дохристиянські вірування та витоки музичного мистецтва (1,5 тис. рр. до н. е. – IX ст.). Музична культура Русі Середньовіччя (IX – перша пол. XV ст.).	4	0,5	0,5	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 2. Феномен українського бароко (XVII – XVIII ст.): ідейні та естетичні засади культури.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 3. Творчість М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 4. Музична культура XIX ст. Творчість С. Гулака-Артемівського, М. Вербицького, П. Ніщинського.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	-	-	-	-	4
Тема 5. Творчість М.В. Лисенка.	4	1	1	-	-	2	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 6. Творчість композиторів кінця	4	0,5	0,5	-	-	3	4	-	-	-	-	4

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ХІХ ст. – першої половини ХХ ст. (К.Стеценко, Я.Степовий, М.Леонтович).												
Тема 7. Музична культура Галичини і Буковини на межі ХІХ-ХХ століть.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 8. Українська музична культура першої половини ХХ століття. Творчість Л.Ревуцького, В.Косенка, Б.Лятошинського.	5	1	1	-	-	3	5	0,5	-	-	-	4,5
Тема 9. Творчість західноукраїнських композиторів ХХ ст. (С.Людкевич, В.Барвінський, М.Колесса, А.Кос-Анатольський).	4	1	1	-	-	2	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 10. Українське музичне мистецтво другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	0,5	-	-	-	3,5
Тема 11. Музика української діаспори.	4	0,5	0,5	-	-	3	4	0,5	-	-	-	3,5
Разом за змістовим модулем 2	45	7	7	-	-	31	45	4	-	-	-	41
Усього годин	90	15	15	-	-	60	90	8	-	-	-	82

5.2.1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми
1	Музика Античної Греції, музичне мистецтво середньовіччя та епохи Відродження.
2	Історичні і суспільні передумови виникнення опери, формування національних оперних шкіл.
3	Симфонічна музика. Жанри симфонії, сонати, квартету.
4	Провідні жанри епохи романтизму.
5	Основні риси національних композиторських шкіл в європейській музиці ХІХ ст. (польської, угорської, чеської, норвезької, німецької, італійської, французької).
6	Панорама авангардистських творчих експериментів: конкретна музика, серіальність, електронна музика, алеаторика, пуантилізм, сонористика, мінімалізм, медитативна музика та ін.
7	Жанрова система українського музичного фольклору. Давній український музичний інструментарій.

№ з/п	Назва теми
8	Традиції й новачії в творчості українських композиторів XIX ст.
9	Яскраві явища музичної культури української діаспори XX-XXI ст.
10	Естрадне та джазове мистецтво України

5.2.2. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми
1	Гуманізм мистецтва Г.Ф.Генделя. Оперна реформа К.В.Глюка.
2	Становлення національних композиторських шкіл в європейській музиці XIX ст.
3	Італійська музична культура другої половини XIX ст. Оперна творчість Дж. Верді, П. Масканьї, Р. Леонкавалло, Дж. Пуччіні.
4	Музичне мистецтво Німеччини другої половини XIX ст. Творчість Р.Вагнера та Й.Брамса.
5	Творчість визначних представників європейських національних композиторських шкіл XX-XXI ст. (П. Хіндеміта, Л. Яначека, Б.Бартока, Б. Бріттена, Дж. Енеску, Д. Лігеті, К.Орфа, К. Штокхаузена, К. Пендеревського, А. Пярта).
6	Музична культура США. Творчість Дж. Гершвіна, Ч. Айвза, С. Барбера, Л. Бернштейна.
7	Церковна музика у творчості М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя.
8	Музична культура 40 – 60-х рр. XIX ст. Музична творчість С. Гулака-Артемівського, В. Сокальського, М. Калачевського.
9	Галицька музична культура другої половини XIX ст. (М. Вербицький, Д. Січинський, А. Вахнянин, О. Нижанківський).
10	Славетні імена музичної культури Буковини (К. Мікулі, А. Гржималі, С. Воробкевич, Є. Мандичевський).
11	С. Людкевич і В. Барвінський в контексті громадсько-культурної освітньої співпраці.
12	Пісенна душа українського народу в творчості Л. Ревуцького.
13	Драматична доля митців українського зарубіжжя (на прикладі творчості Ф. Якименка, С. Борткевича, В. Задерацького).
14	Б. Лятошинський: модерн і філософія.
15	Сучасні напрями розвитку музичної мови у творчості українських композиторів XXI ст. (Л. Грабовського, Є. Станковича, Л. Дичко, В. Сильвестрова).
16	Синтез академічного та естрадного жанрів у творчості українських композиторів XX-XXI ст. (І. Шамо, А. Кос-Анатольського, В. Івасюка, І. Карабиця, М. Скорика).

6. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Музична культура» ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які пред'являються до студента при вивченні дисципліни. Зокрема, студент повинен: відвідувати регулярно заняття, пропущені заняття мають бути виправданими довідкою та відпрацьовані. Під час лекцій потрібно бути уважними, не відволікаючись на сторонні проблеми, потрібно вимикати звук телефону та не користуватися ним без особливої потреби. Під час контрольних опитувань, письмових контрольних робіт, тестування та інших форм контролю забороняється використовувати мобільні пристрої тощо. Студенту дозволяється перездавати завдання, які не виконані вчасно з поважної причини. Якщо отримані підсумкові бали не задовольняють студента, він має можливість їх оскарження при комісії.

7. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота тощо) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- усне та письмове опитування;
- тестування;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- творчі завдання.

8. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

1. Робота на семінарських заняттях

Оцінювання проводиться за тридцятибальною шкалою в межах змістового модуля, залежно від змістового насичення теми.

Оцінка «**відмінно**» (**30-27 балів**) виставляється, якщо студент активно працює протягом семінарських занять, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної науково-методичної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, які мають місце у науковій діяльності педагога-музиканта, здатний робити самостійні узагальнення й висновки.

Оцінка «**добре**» (**26-20 балів**) виставляється за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом змістового модуля, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрунтоване, з посиланнями на відповідні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив аналітичні вміння, але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу.

Оцінка «**задовільно**» (**18-9 балів**) виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати явища й факти, робити певні висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Оцінка «**незадовільно**» (**8-0 балів**) виставляється в разі, коли студент пасивний на заняттях, виявляє неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.

2. Самостійна робота студентів

Оцінювання знань проводиться згідно з вимогами, вказаними у пункті 1 (при роботі на семінарських заняттях).

3. Залік

Для оцінювання знань використовується бальна система:

- за правильну, змістовну та розгорнуту відповідь на перше питання – максимальна

- оцінка 15 балів;
- за правильну, змістовну та розгорнуту відповідь на друге питання – максимальна оцінка 15 балів;
- за правильну, змістовну та розгорнуту відповідь на третє питання – максимальна оцінка 10 балів.

Зниження максимальної оцінки, а також переведення набраної кількості балів проводиться відповідно до вимог, наведених у пункті 1.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)																				Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль №1										Змістовий модуль №2										40	100
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
30										30											

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Не зараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

8. Рекомендована література

1. Абрамович С., Чикарькова М. Світова та українська культура. Л., 2004. 342 с.
2. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ століття: навчальний посібник / 2-ге вид. доп. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с.
3. Дідич Г. С. Історія західноєвропейської музики. Ч. I. Кіровоград, 2005. 226 с.
4. Каплієнко-Ілюк Ю. Історія світової музики. Чернівці: Місто, 2015. 240 с.
5. Каплієнко-Ілюк Ю.В. Музичне мистецтво Буковини. Стилєві парадигми композиторської творчості ХІХ – ХХІ ст. : монографія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 504 с.
6. Карась Г. В. Еволюція художніх стилів в музичному мистецтві. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2018. 103 с.
7. Кияновська Л. Українська музична культура. - Тернопіль.: СМП "Астон", 2000. 183 с.
8. Корній Л. Історія української музики Київ-Харків-Нью-Йорк : видавництво М.П. Коць, 1996. Т.1. 314 с.
9. Корній Л. Історія української музики. Київ-Харків-Нью-Йорк : видавництво М.П. Коць, 1998. Т. 2. 388 с.
10. Корній Л. Історія української музики. Київ-Харків-Нью-Йорк : видавництво М.П. Коць, 2001. Т. 3. 480 с.

11. Корній Л. Історія української музичної культури від давнини до початку ХХ століття. Київ: Музична Україна, 2018. 362 с.
12. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки: монографія. Київ: Музична Україна, 2014. 736 с.
13. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 1. Чернівці: «Місто», 2016. 280 с.
14. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці: «Місто», 2020. 448 с.
15. Назаренко Н. В. Музична естетика: навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво» / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 208 с. Режим доступу: <http://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/3154/2/Nazarenko.pdf>.
16. Павлишин С. Музика ХХ століття: Навчальний посібник. Львів: БаК, 2005. 232 с.
17. Сердюк О., Уманець О., Слюсаренко Т. Українська музична культура: від джерел до сьогодення (Навч. монографія). Харків : Основа, 2002. 400 с.

10. Інформаційні ресурси

Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>

Вікіпедія – відкрита інтернет-енциклопедія: <https://uk.wikipedia.org>

Культура України: електронна бібліотека: <https://elib.nlu.org.ua/>

Український культурний фонд: <https://ucf.in.ua/>